

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§.21. Iam illi tormenta patiuntur inferni participatiuè, quibus ex propria torquentur conscientia: sicut Cain, & bene describit D. Chrysost.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53104](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53104)

Rom. 1. 22.

Apostolus: *Veritatem Dei in iustitia detinent? Eum* dillointe, inde vos eripite, & admittite veritatem. Dicit in iuste fecerunt, quis te doctoribus, & damnationis tue suspensum r. fligit te: neque suspensionibus, nisi tua cupiditas, quæ bona in iustitia aliena, fraudibus quibus pauperem viduam circumuoculisti? Descinde restem, nondamque solue, & furto rapta restitue. Dicit mihi Veneris proles impudica, quid anxiu te & salute prinarum tantopere suspenderit, ut putredinis videaris hospitale, & ipse videas, quod quanto passus ad domum puella: properas luxuriosus, tantis contra Deum progrediaris ad flammam inextinguibiles, nisi lasciuia tua & honesta sensuata? Eia age proditor, laqueum abscinde, & indecentem dele amicitiam, tuamque mortifica carnem, quo tua tranquillectur anima & culpam. Deo non adhibeas, quasi ipse te laqueo suspenderit.

§. 21. *Iam illi tormenta patiuntur inferni participatiue, quibus ex propria torquentur conscientia: sicut Cain, & bene describit D. Chrysost.*

I. 53

Reprobatorum anxietas ex diabus causis erit: prima est mala conscientia.

In Ps. 45. in illud. Adiuor in tribulationibus.

II. Hæc explicat visio D. Ioan de equo palatio &c. Agoc. 6. 8.

A Treudamus igitur hic symbolum reprobatorum: populus enim est, qui iam nunc molestam patitur inferni inquietudinem, & eam iam defert in anima sua portabilem. Dolor hic ex diabus oritur rationibus. Prima est ipsa mala conscientia, tanti causa cruciatus: erat etenim obuia sententia, quam ex D. Aug. referemus, nullum esse in mundo qui maiorem infligeret anxietatem, quam sit ea, quam adfert inquietus conscientia: vermis in corde natus peccatoris: ut enim gratia in bona conscientia secum defert ut fociam pacem quandam coelstem, de qua postmodum: ita peccatum secum rapit comitem cruciatum, afflictionem, tribulationem & vermem infensissimum, ita ut quædam sit inferni participatio.

Nobis hoc exposuit illa visio D. Ioan. in eius reuelationibus. Equum conspicit infernum, pallidum, exhaustum, cui eques insidebat vocabulo Mors: *Qui sedebat eum nomen illi mors.* Et bene quidem dicitur enim secum trahere omnia mortis instrumenta, famam, pestem, lanceas, & gladios &c. adiungit: *Infernus sequebatur eum.* Infelix illa domus, quam eques talis ingrediebatur: etenim præterquam, quod omne in ea viuens occideret, & ipse infernus quoque post eum in domum illam comes sequebatur. Nemo dubitat,

quin eques ille demonem signaret, qui metit mors appellatur: quia mortis fuit inventor & inuentor: *Inuidia diaboli mors intravit in orbem terrarum.* Christo diabolus opponitur, & sicut *Ioan. 14.* Christus vita est: *Ego sum vita* quia eiusdem ipse auctor est, eoque suis omnibus tribuit sempiternam: & quidquid illi coniungitur, vitam assequitur: *Quod factum est in ipso vita erat.* Ita & diabolus mors est: eam enim adduxit, eamque quocumque intrat introducit. Quis illum introduxit? Equus elumbus, peccatum scilicet ut Dominica 3. declarauimus. *Quis agit aliud, nisi occidit gratia vitam auferendo, post illum ingreditur infernus quia cruciatus intrat & dolor infernalis. infernus portatilis, illumque statuit firmatque in anima peccatoris.*

Iner cæteras grauesque inferni anxietates, vermis censetur conscientia, semper corrodens, semper demordens illorum corda damnatorum: etenim voluntarie Deum perdere voluerunt, atque obrem vilem & perituram omnia cæli regnadiuinaque bona dilapsarunt. Illos Deus sua demeruit benedictione, & neglexerunt eamque contempserunt, cum gloria possent eamque Angelis sui sempiternam, se nunc stentum cum demonibus, ignibus addictos esse sempiternis. Hic est ille vermis corrodor, de quo loquitur Prophetia *Isai. 66.* *Vermis eorum non moritur.* Hunc à modo peccator infernum patitur Deo refractarius. Quis explicet, quàm seuo conscientia suæ mortu, denteque lanietur? *Quis non voces synderesis emittit cordique acclamat iniquitas? Quam importunos pulsus veritas referat quam suo concepit intellectu? Quibus anxietur timoribus, dum se priuatum diuinâ coram gratiâ, quodque demones eam possideant, & iam summo exponant discrimini, ne ab illis ad ignes rapiantur deuorantes, Satanæ omniumque demonum locus inuidius.*

Quantum conicio conuenit hæc visio verbis quibusdam Iob satis ambiguus & mysteriosis, dilocuitur de reprobo a peccatore: *Habitem in tabernaculo illius socij eius qui non est: aspergatur in tabernaculo eius sulphur.* Quis est iste, qui non est? Quia si sit, non potest dici, qui non est, & si non est, quomodo habet socios? Quia non sunt isti proprium diabolo nomen (teste D. Gregor.) hoc est: *Qui non est:* sicut enim cum Deo adhereret, qui sors est totus esse, poteratur illo illustrissime per dona & gratiam sibi communicata: ita se ab eo segregando, sicut gregauit, remansit illi esse quoddam adeo debile & miserandum, ut dici possit: quod non sit: sicut de familiari quosiam *Regi.*

III. Nomen diabolo proprium qui non est. *Iob 18.*

Regi, qui favore regali subleuatus diues erat & illustis: quando ob ctimen proditiouis eum a se Rex expellit, & omnibus ab eo receptis spoliat favoribus, de eo sic proloquitur: talis iam non est, nec esse habet: iam non est (inquit D. Greg.) ex eo quod a summo est decessit.

Hoc nomen, inquit ille, dedit Esther Regina pau pulchritudinis & sapientie laude dignissima, diabolis in dolis adoratis: Ne tra las sceptrum bi, qui non sunt. Quinam sunt in diuidiui huius infelicis comites socii, qui nunquam eum deserunt, semper associant vbi cumque sit, vel quocumque tendat? Pæne, dolores, melenæ, afflicti ones, inquietudines &c. Hæc omnia rebellis Deo peccator in anima sua: tabernaculo continet, & tolerat: etenim in illam intrante Satana, totis nō remanent illi comites indidui: Tribulario & angustia in omnem animam hominis operantur malum. Inquit Apollol. addit deinde Iob. Afergatur, in tabernaculo eius sulphur. Vulgariter notum est, quod D. Ioann. crebro repetit in sua Apocalyp. Iguem inferni sulphure luccendi & toueri, & quo fumus affligit inolerabilis: q. d. iam reprobus ille foetorem sustinet inferni, & cordis sui offacit cruciatum atque anime eius inquietudo tartari præcurrit inquietudinem, quam iam ex propria conscientia molestia participatitē communicat.

Rom. 1.9.

IV.

Mala conscientia describitur.

Hic omitterendum nequaquam duxi, quod eleganter D. Chyloft. expendit in primis oſtris parentibus: eo namque momento quo peccarunt tam veicunda se pressos contusione doluerunt, vt fugam interint. *Mox miratur peccatum & prauaricatio erubescendo, & tumultuato eos inuasi.* Quis bellum illis inferrebat? Quis torquet? aet Propria conscientia. Hoc touetis ex D. Chyloft. inter omnia dona, quibus Deus hominem ditauit, vnum excelluisse, nempe rationis lyndetisim: quæ sit velut iudex elata virgâ minax, qui bonum approbat, reque laudat: reprobat & condemnat malum quocumque feceris. Est inquit iudex incorruptus, quem muneribus non peruerteret aut malis aureis demulcebis perpetuus est accusator peccati, quod agis: etewim eodem instanti te coram teiplo acculat, vocesque ingeminat, vt serio perpendas, in qua lapsus sis flagitia eius vobis verba profero: *Iudex incorruptus (conscientiam dico) cum aduersus hominem exurgit, clara voce clamat & accusat, & est. nō dicit, & quasi ante oculos scribit peccatorum magnitudinem, eamque ab rem Deus in principio, cum formaret hominem, conscientiam illi indidit accusatricem! perpetuam, quæ accipit & deceptionem ferre possit*

D. CHR. Hom. 17. in Gen. circa pri. Tom. 1.

uinoquam: & licet quis admissio peccato amnes homines celet, ab illa tamen accusatrice non poterit deliterere: vnam hanc mirificam habentes vbi cumque sumus, circumferimus. Ipsa nos circumuenit, oburbat, laniat, flagellat, nunquam quiescit: sed domi & in foro, & in templis. & in mensa, & dormientem & surgentem adoratur: rationem delictorum exigit, obque oculos proponit & delictorum grauitatem & subsecuturam penam. Hoc & conscientia opus est, vt ingret memoriam inserat, nec permittat vniquam in factorum oblivionem nos venire, sed ab oculos proponat. Pende quibus nominibus appellet conscientiam: *index incorruptus accusatrix perpetua.* Ita vt utus in anima habeas, que quam primum peccas, te accuset, te condemnet: *Vera atque incorrupta penarum, pramio tumque arbitra.* Sic D. Ambr.

Lib. 1. Of. sic. c. 12. Rom. 1. 156

Hoc est illud tribunal, de quo loquitur D. Paul. quod vniuique habet in se natura iter: *Cogitanti: vbi accusantibus aut etiam desidentibus: nam aliquid taciendo prodit ex vna parte tuus appetitus desiderans, vt illi placeas suaque affect rationes, suæ impixas voluptati: atque ex altera parte lyndetis rationis id est tua conscientia profert alias in oppositum, iuxta obligationem qua Deo eiusque legi teneris quibus condemnaris. Hic iudex est incorruptus. Hinc illud audimus spiritus S. consilium quod ante perpendimus datum illis qui semper interrogant: vtrum ille modus agendi, qui mihi proponitur bonus sit, an malus. Vtrum illa fæneratio iusto gaudeat titulo, an iniusto: vtrum illa venditio, quæ tibi fide sit, licita sit vel illicita: vtrum ingressus in talem domum permitti debeat an intor:ci. Considera, inquit, ex quo capias consilium, quod autem tibi suggero hoc sit, vt primo attendas illud quod tua tibi proponit conscientia: nam sicut hæc ex vna parte est quid tuum, quod tibi Deus concessit vt tuæ prospiciat animæ; atque ex altera nemo melius quam ipsa, tuam in agendo nouit intentionem, nullus tibi futurus est consiliarius ipsa fidelior. Ita declarat Iulienus Episcopus Gaudaensis hæc verba sapientis. *Cor boni consily stasue tecum, non est enim: tibi aliud pluri illo.* Quæ verba ex greco sic leguntur: *Consilium cordis stasue: non est enim tibi factior illo.* Vt suspectum habe quodcumque consilium tibi ab alijs datum dicentibus: tibi hanc licere venditionem: non iustitiam hæc esse fænerationem, vel iniquum quod fecisti: si internus ille consiliarius te calcitret, repugnet, animamque peturbet.*

V. Propria conscientia fidelissimus est consiliarius. Eccl. 37. 17.

Hoc consilium scripsit D. Bernard. nepoti suo Roberto, qui delecta patris sui societate, aliud H h h h z vito

vix genus assumpserat. Illi igitur litteras dedit ad eo diuinas, vt dictans illas in aperto campo & pluuiâ imminente, cum scribam iam decellum cogitaret, præcepit illi D. Bernard. ne à scribendo desisteret: & sem attende miram: pluuiâ vehementis inruit nec tamen malefacit pluuiâ scriptorem, aut à scribendo remoratur. Iam noui (sic Bernard.) opiniones te inueniturum, quibus tuum possis agendi modum exornare. Sed hoc à te quero, vt proprium tibi cor voces in concilium: etenim noui, quod quamuis diuersi tuo cõgruenter desiderio respondeant, semper tamen tua conscientia interrogabit. Te interroga de te: quia

D. BERN. Epist. 1. ad Robertum nepotem suam. *discute intentionem, consule veritatem, tua tibi conscientia respondeat, cur abieris, &c.* Itaque intus patris carnificem, qui cor tuum lauiet, qui tibi acclamet non minus molestus, quam ranæ, quibus Deus Pharaonem eiusque populum puniunt contumacem: nam in mensa, in lectulo, in locis maxime festinis illos importunis suis vocibus & coaxatione perturbabant.

VI. Conscientia ranis Ægypti allumatur. Fuit hoc secundum Pharaonis & Ægyptiorum flagrum: Et ebullit fluvium ranis, quæ ascendunt, & ingrediuntur domum tuam, & cubilem loci tui super seruitum tuum & in domos seruum tuum, & in populum tuum, & in furnos tuos, & in reliquias ciborum tuorum. D. Augu. iuxta aliam litteram sic legit: Et eructabit flumen ranas: sicut eructatio de plenitudine venit stomachi. Cibus comedisti delicate substantiæ, nempe perdicis, gallos indicos, capones, ex mensa iustexisti oppletto stomacho: ex cibus qui in eo detinentur vapores ad os ascendant, eorumque sentitur odor, qui in stomacho continentur, & procedit ex eius repletione talis per os odoris euaporatio. Simili modo ranæ ex repletione oriebantur fluij in penam culpæ Pharaonis omniumque Ægyptiorum. Alium hic placet rimari mysterium.

Fuit hoc secundum Pharaonis & Ægyptiorum flagrum: Et ebullit fluvium ranis, quæ ascendunt, & ingrediuntur domum tuam, & cubilem loci tui super seruitum tuum & in domos seruum tuum, & in populum tuum, & in furnos tuos, & in reliquias ciborum tuorum. D. Augu. iuxta aliam litteram sic legit: Et eructabit flumen ranas: sicut eructatio de plenitudine venit stomachi. Cibus comedisti delicate substantiæ, nempe perdicis, gallos indicos, capones, ex mensa iustexisti oppletto stomacho: ex cibus qui in eo detinentur vapores ad os ascendant, eorumque sentitur odor, qui in stomacho continentur, & procedit ex eius repletione talis per os odoris euaporatio. Simili modo ranæ ex repletione oriebantur fluij in penam culpæ Pharaonis omniumque Ægyptiorum. Alium hic placet rimari mysterium.

Plectit Deus Pharaonem condignâ culpæ penâ. Quocirca statuit vt prima plaga foret aquarum Nili, quæ in sanguinem conuertit, quibus ante pueros demerterant Hebræorum: etenim suadet æquitas, vt illi vertantur in sanguinem, qui mandatum præceperat adeo sanguine. Conspicit Rex Pharas, quod ex flumine aquæ pronantarent, in quibus mergi præcepit pueros Hebræorum: videt aquas fluminis, in quibus suam exercuit immanitatem: vult autem Deus vt eadem illæ aquæ Pharaoni supplicium indicent, quod luet culpa adeo crudelis, illas in sanguinem transfundens, vt pariter

Rex agnoscat tam se uero se puniri supplicio, vt peccato pena respondeat. Ito secunda plaga decernit vt ex eodem flumine ranæ proueniunt clamorose. O quam horrenda pena: ad quolibet enim loca ipsos ranae sequantur continua populum voce perturbant: ita vt nec tempus ad quietem etiam oppellis somno concederent: etiam in lectulis & mentis, & quolibet parte versabantur Ægyptij, ranas patiebantur coxantes. Et omnia uox de flumine, in quem pueros iniecerant, oriebantur: flumine demerterant infantes, oburati ad eorum gemitus & lacrymas Pharaon omnique populus: iude igitur rana profiliat, qui sciam referat infortium in planeti & cantu, atque in ipsos vociferentur, ipsos perterreat, ipsi locum ad quietem minime in cantu pernaees indulgeant.

Simiter tibi proponendum, mi charissime frater, quod de flumine malæ conscientie rana nascuntur istæ importunæ remorsuum: nam ubi libet te torquebunt, in mensa, in lecto, in platea, in foro, in campo, quaquam uertum te conscientia persequetur molestis contra peccata tua vocibus acclamans. Quis autem illas prouexit? Omnipotentia Dei. Notandum quod textus ait: Ecce ego percussam omnes terminos tuos ranis. Aduerte illud: Ego percussam. Vt tibi conlter à Deo hoc factum: cum enim Moyses & Aaron essent in palatio Regis Pharaonis: Extendit Aaron manum super aquas Ægypti, & ascenderunt ranæ, & ueruntque terram Ægypti. Quomodo extendi manum super aquas, si fuerat in palatio? Illud uertum Super idem est ac Versus vel contra aquas: non enim tenui casu dicit Cornel. à lapide Vipere longè ab eis remansit exiens in ualu Pharaonis. Deinde mulcæ quæ de puluere terræ prodierunt, perpetuo suo bobitu & ac leo mordaci illos intellabant, somnum et prebant & prandium eorum eamque perturbabant.

Ex præfatis intelligo quod Dauid ait de peccatore: Ecce concepit dolorem. Dicentem audio peccatorem: meo sanè iudicio, meam affectus sum voluptatem, & bona quitas mihi per omnia congratulor. Sed rem attentius perpende: etenim dolorem in anima concepisti, quando peccate propositi, per hoc quo peccatum in illa dolorem producat. Idcirco (vt habet D. Greg.) ait Hais: Ibi fontem habuit Ericius: cum enim Ericius totus spinis oppletur, si illum intra uiscera tua deglutites, cuncta spinis suis uicere: & sicut mulier si in uisceribus Ericium concipere: illa proculdubio hoc grauissimè trans-

Lib. 10. cu. in Exa. 36. Lib. 33. Mor. 6. I sai. 34. 15. VII. Item Ericio & raneæ. Iode.

Exod. 8. 2. Pf. 7. 15. Lib. 33. Mor. 6. I sai. 34. 15. VII. Item Ericio & raneæ. Iode.

Föderet idem fit de peccato iudicium. Insuper ipse Deus per hoc tales peccatores in figura Ephraim & Iuda: In Domum prauaritati sunt &c. quam copis abire possit sordes: & ego quasi tinea Ephraim: & quasi puerus demus Iuda.

Ose. 5. 7. 11. 12.

Quis similes non admiretur metaphoras? Corrupto ligno tinea gignitur, que perpetuo lignum corrodit & putrescente medulla ossis; theodolore excutatur acutissimus; qui omnem auferat somnum nullamque tribuat quietem dormitandum. Ephraim, inquit Dominus, suas incipit sectari libidine, suisque immundis indulgere voluptatibus. Ego in eipsum cordi illius stannam tinea. Hoc autem propter rationis infirmitatem, quam ipse Deus in anima collocauit, per quam operatur, & rodit viscera remorsu peccati perpetuo quod quis committit, atque ex eadem corruptione ossium intellectus, ac voluntatis, animum producit dolorem & inquietudinem; quare semper male vexat miserum qui suis peccatis vult inherere sceleribus. De talibus inquit Iob, incipere D.

Iob 15. 21. Lib. 12. Mor. c. 11. VIII. Sonat perpetuo in auribus.

Gregor. Sonatus terroris semper in auribus eorum: quia perpetuo voces emittit conscientia munit que terret illum execrandis. Cave tibi ab ira Dei: perpende, quam aeternis vicinis sis incendijs: circumspice demones: circummoues. Quam non torquetur anxietate malefactor criminis læsæ maiestatis reus, qui nouit quod Rex in eum agat, quando dum vix ad quietem se composuit, ad portas audit pullari: aperto Regi. Quod si illis transeuntibus, alij & alij superuenirent, quanto cor eius terrore turbaretur? Hoc est: Somnus terroris semper in auribus eius.

Subditur a dno dicitur: emem D. Ambr. circa illa Dauidis verba: Dixit iniustus, ut delinquat in semetipso. Etenim conuenienter exponit illud: Peccatum meum contra me est semper. An ergo in Vriam & Bethabee non peccauit Dauid: cum aultetium commiserit & homicidium? nequam: sed Contra me. Vt autem hoc probet D.

Pf. 50. IX. Sibi ipse nocet peccator.

Ambr. admirabile supponit principium: nempe quod in quipuscumque delinquit peccator, & quemcumque praua illius molitur iniquitas, contra se ipsum agit & proprium quærit sibi detrimentum: Dixit iniustus, ut delinquat in semetipso, proposuit peccator opus suum perficere, sed hoc noueris quod in non lene cedit ei detrimentum. Sequitur D. Ambr. lectionem quæ habet: Dixit iniustus, ut delinquat sibi. Illud dicitur. Significat quod in seipso proposito fuerit suæ seruire libidini, & inordinatum sectari appetitum, & omnia in illius cedunt incommoðu. Significat (interpretet D. Amb.)

Iniustus sibi delinquit. O præclaram, certam, doctamque sententiam, & Philosophiæ veritissimum axioma: nihil hæc sententia sublimius dictum arbitror. Insignes Philosophi protulere sententias, sed huic nulla est aequiparanda. Multi documenta scripserunt: porro hoc cæteris est longè præclarus: Næ mirum: quandoquidem illi humano ingenio locuti sunt: hoc insudit Spiritus Dei Spiritus veritatis. Doctrina est hæc notatu admirabilis, quanto sunt Sacre Scripturæ documenta omni humana Philosophia præcellentiora, & quanto sublimiorem continet doctrinam documentum Sapientis, cui Spiritus S. dictauit, quam illud Platonis, Senecæ aliorumque Philosophorum. Perpende quam breuiter eminentem complectatur Philosophiam: Iniustus sibi delinquit, sibi generat vulnera, seipsum confodit.

Apud D. Ioan. alios vocatur gemina vipera: quidquid enim suis concipit visceribus, illis cedit in perniciem: etenim Serpens ab iudicatur venenum, iniustus sibi venenum enim refunditur, quod effuderit. Cui conuenit illud Salomonis: Si Prou. 9. 12. illi fueris solus portabis malum. Si subinuator sis & alijs damnum inferre cogitas, tu ipse es cuius humeris totum mali pondus inuenit grauius: matet eximura. Exemplo confirmat hoc D. Greg. fratricide Cain: etenim in illum poena cecidit homicidij: Quem cum adhuc a Domino poena cessaret, torquebat enim suorum conscientia peccatorum, laqueabat miser, tremens, & timens, & cum adhuc percussor accessit, ipsa sese iniusti vita cruciabat. Per hoc declaratur quam proprie Dauid dixerit: Peccatum meum contra me est semper. Et eleganter exponit D. Ambr. Offendit enim nobis nostri imago peccati, nec quisquam esse reum suum permittit. Itaque in 1. 3. 4. dam oramus, peccatum offenditur, ubi sumus sensum corporis relaxauerit peccatum recurrit. Semper nobis error nobis tanquam malus exactor occurrit, vel tanquam improbus fenerator conueniens debeatorem. Vnde Dominus ait: Qui facit peccatum, seruus est peccati. Iniquitas velut quodam plumbeo calce, ut S. Scriptura testatur, conscientiam grauat. Meritoque Dauid ait. Sicut onus graue grauata sunt super me. Ecce qualiter hæc sententia verificetur: Solus portabis onus. Et Salomon, sicut vis acerba dentibus, & sanguis oculis, ita iniquitas omnibus orientibus est. Itaque qui peccat, delinquit sibi, que pretiosa sunt, eripit.

Speget ut opinor illa verba Domini ad Cain, quando luida nam rabie fratrem insequabatur. Attende Cain quid agas: nam sicut si bene egeris, exultabis: ita si male egeris: Statim auerit in foribus peccati: nuncium, mille fores pulsans ictibus.

H h h h 3

bus. Septuaginta legunt: *Accubabis ad fores tuas peccatum tuum. Nonne si bene egeris, exaltatio caput in erit.* Concorat huic quod Dominus alio loco dixit ad solamen electorum: *Leuare capita vestra: quoniam appropinquat redemptio vestra.* q. d. abique vlla viues confusione: *Si autem male statim in foribus peccatum tuum oderis.* Notat Dio Cassius quod cum Nero matrem iugulari præcepisset, continuo quasi stupore percussus viueret, ita vt fateretur quocumque se videret, quod semper illi mater occurreret interfecta, cuius conspectu cor eius tanta premebatur anxietate & mali formidine, vt sibi locum nullum tutum esse iudicaret. Sophronius de Iatrope quodam scribit: quod cum puerulum interuisset, quocumq; pergeret sibi videbatur puerum illum conspiciere atque ab eo percunctantem: *Cur me accedisti?* Monachus efficitur, & prætoris fugit actionem sed ibidem tanta torquebatur molestia, quâ semper puer ille eadem verba repetebat, vt egressus monasterio in ciuitate periret, seipsum iustitiæ tradidit potestati ab ea morte condemnandum.

Eo sensu intellexit D. Ambr. postquam expendit Caini supplicium illa verba David paulo superius enarrata: *Peccatum meum contra me est semper.* Metaphoram sumit ab eo, qui damnatus est ad mortem & iam carnis vinculis detinetur in carcere: quia iam sententiam est auditurus eum custodibus ad ostium deputatis: quanta premeretur angustia, quotiescumque ad portam pulsari intellexerit? Imo quilibet homo, quam grauiter torqueretur si quis ad portam cubiculi sui vigil a stideret in quod se recepisset, vel vbi lectus ad dormiendum collocatum habet, si continuis eum pulsibus quis iritaret: si cum mensæ accumbit, vel lecto decumbit, audiretur pulsus ille continuus. Quis illum patiat? Quanto dolore cruciatur mulier à marito in adulterio reperta, qui stridit gladio repetito illam verberare discendat? Intellectus noster partes agit mariti voluntatis: quam primum illa delinquit, accendit & gladio lyndereis rationis illam mille confodit vulneribus: accusantes hic intelligo cogitationes, quas ex D. Paul. retulimus, illos cordis remorsus, quos patetis interioris. Heu me stultum! Heu me, qui apertis in infernum oculis procutto. Heu me, proditorem, Dei desertorem, & vile Satane mancipium. Væ mihi misero, iacturam passus sum animæ. Væ mihi, quem mors opprimere potest immatura. Væ mihi, qui pro momentanea delectatione æguum amisi sempiternum. Væ mihi, quis talem vitam talesque pœnas continuo patiatur.

In Prato Spirit.

X. Similitudo.

§. 22. Ipsa anime proprie inordinatio miserum torquet peccatorem. Timeat ne præscius sit ille, qui hac delectatur, & magis ille, qui illam non sentit.

HAbes hic primum auctorem doloris, quo reprobi terrentur, malâ scilicet conscientiam. Illam secundo causat ipsa anime inordinatio: *Iussisti Domine* (loquitur D. Aug.) *illa inordinatio: & ita est, vt omnis inordinatus animus sibi ipse sit pœna.* Vbi membrorum est inordinatio, dolor hanc necessario sequitur, & cruciatu. Brachium tibi collisisti, pedem contorsisti, licet etiam vel eius digitum tibi lesaris, carnem putridam, vt dicit pallus es, necessario subsequi debet dolor continuus, & pœna, quamdiu hæc inordinatio perseverat. Quid est peccatum? est quædam potentiarum animæ discrepantia: nam voluntas, quæ est velut illius brachium, de loco suo egreditur & distorquetur & inordinatur: quia si cut ordinata dicitur quando sequitur rationem, rectam legem, Deique voluntatem, ita inordinatur, & loco suo discedit, quando peccat: unde necessario subsequi debet dolor & angustia: hæc est illa inordinatio, quæ grauissimum apud inferos infert cruciatum, hæc inordinatio quod Deo terga vertent, illum contempserint, toto corde rebus adeo vilibus, terrenis, inquam, adhaerent, & earum gratia regnum Dei sicut passi naufragium. Hæc inordinatio quam in se sentium: anima potentia, perpetuum erit illis tormentum longe severius, quam illud, quod membrorum corporis causare poterit inordinatio.

Inferus hic ille est quem iam tales incipiunt pati peccatores: iam etenim in se pœnam inferni & sustinent in quietudinem: quapropter hoc nomine inferni ab Euangelista nominantur. Visionem se visibile describi eorum, quæ futura sunt in iudicio. In eo mortui omnes comparebunt: nam inferus, mors, terra, & mare quoscumque complectebantur mortuos, effuderunt, & actus ille in eo finitus est quod infernum & mortem in stagnum ignis & sulphuris precipitavit: *Et inferus & mors missi sunt in stagnum ignis.* Quid stagnum ignis nisi infernus? Ita præcedenti capitulo D. Ioann. idem exposuit. Quod mors in infernum precipitetur, optime capio: quia ibi concludetur, vt in æternum malos depalcatur: iuxta illud *Maix: Precipitabitur mors usque in sempiternum,* vt alio loco declarauimus. Sed quid est

55. D. Quid sit inordinatio si militudine expli- carur.

II. Peccator cur deca- tur infer- nus. Apoc. 10. 14. Apoc. 19.